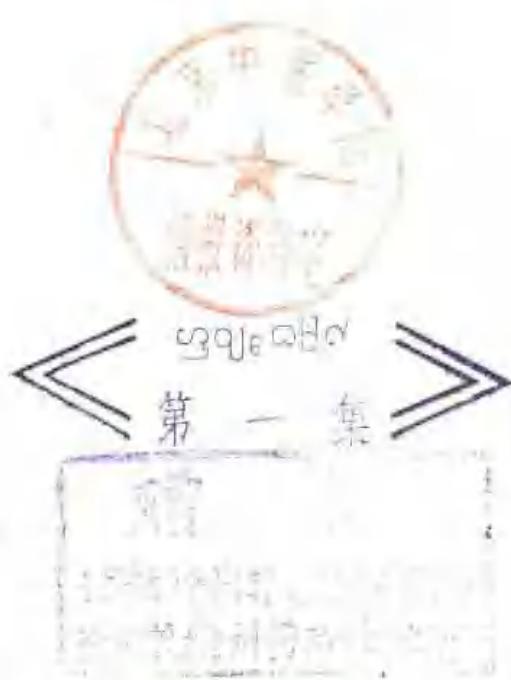

0000000000000000
2355204860856

西双版纳古傣医药验方注释

西双版纳古傣医药验方注释

第一集

参加编写的人员及单位

- 赵世望 (中国科学院云南热带植物研究所)
周兆奎 (西双版纳州药品检验所)
李延辉 (中国科学院云南热带植物研究所)
刀卫凉 (西双版纳州药品检验所)
康朗腊 (西双版纳州民族医药科研所)
康朗仑 (西双版纳州民族医药科研所)
玉 帅 (西双版纳州民族医药科研所)

西双版纳傣族自治州民族医药调研办公室

1125588

封面傣文设计 岩温胆

西双版纳古傣医药验方

第一集

州民族医药调研办公室

州科学技术委员会 出版

州卫生局

州报社印刷厂 印

କାର୍ତ୍ତିକ.

ଜ୍ଞାନ୍ୟାମ୍ବଲ୍‌ପାଠୀ ତାଙ୍କାଲମିଳୁଗାଣ୍ଡ୍‌ ଏକମୁଖ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି
କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରାଞ୍ଚାଳିତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିମୁଖି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି
କୃତିକ୍ଷେତ୍ରାଞ୍ଚାଳିତି, ପ୍ରଶନ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରାଞ୍ଚାଳିତିକ୍ଷରନ୍ତି,
ବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରାଞ୍ଚାଳିତିକ୍ଷରନ୍ତି, ଜ୍ଞାନ୍ୟାମ୍ବଲ୍‌ପାଠୀକ୍ଷରନ୍ତି
ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷରନ୍ତି,
ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତିକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି
ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି, ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି,
ନାହାନ୍ତିବ୍ୟକ୍ଷରନ୍ତି.

ଫୁଲହାରୀଙ୍କଥିବୁଥିବାରୁ କାହାରାପାଇଁ କାହାରାପାଇଁ କାହାରାପାଇଁ
କାହାରାପାଇଁ, ଅଧିକାଂତକାରୀକରିତାକାରୀକରିତାକାରୀକରିତାକାରୀକରିତାକାରୀକରିତାକାରୀକରିତା
କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ,
କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ, କାହାରାପାଇଁ,

ଜ୍ଞାନପ୍ରାଣତ୍ରୀଦିଲମ୍ବନକୁଳାନ୍ତରରେଣୁଚାନ୍ଦିନୀଶ୍ଵରମିଶ୍ର । ପଦ୍ମଦିଵଲମ୍ବନ,
ହରକୁଳପଦିତ୍ତମିଶ୍ର,

ପିତ୍ରମିରଣକୁଳାନ୍ତରରେଣୁଚାନ୍ଦିନୀଶ୍ଵରମିଶ୍ର ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗାନ୍ଧାରିମିଶ୍ର
ପଦ୍ମମୁନମିଶ୍ରଙ୍କିପଦ୍ମମୁନମିଶ୍ର । ଅଧିକାରୀମିଶ୍ର ଲାଭତାକରୁଣ,
ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରପ୍ରାଣମିଶ୍ରପଦ୍ମମୁନମିଶ୍ରଲେଖମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର
ନାମିରାତମିଶ୍ରମେନ, ନାମିଶ୍ରମେନଯତ୍ରମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର,
ମୁଖମିଶ୍ରମେନ, ସମ୍ମର୍ମମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର, ଅଶ୍ଵମିଶ୍ର
ମୁଖମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର । ନାମିଶ୍ରମେନ
ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମହାମାତ୍ରମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର ।

ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗାନ୍ଧାରିମିଶ୍ର ପଦ୍ମମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର
ଜ୍ଞାନପ୍ରାଣତ୍ରୀଦିଲମ୍ବନ,

ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର । ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମହାମାତ୍ରମିଶ୍ର
ପଦ୍ମମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର ।

ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର । ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର
ମହାମାତ୍ରମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର ।

ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର । ନିର୍ବ୍ରାତମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର
ମହାମାତ୍ରମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ରମେନମିଶ୍ର ।

编 辑 说 明

《西双版纳傣医药验方注释》，是我们根据民间收集的傣医药手抄本，即《档哈雅》和一九七八年以来，各次傣医座谈会及采访所得的资料中选择整理而成的书册。原想附在《西双版纳傣药志》的后面一起编写出版，后考虑到这样篇幅太大，排版困难，因此，没有安排进去。目前《西双版纳傣药志》已出版了三集，虽然其中也插有几方，但较为散在，很不完整。为了使傣医药的整理编写工作协调的发展进行，我们决定出版《验方集》，作为《西双版纳傣药志》的附编，随后还将陆续地编写出版。

本集先收载 100 个傣药验方。每方的内容包括：傣文方名、方名意译、方名音译、验方原文、验方译文、注解等六个方面。译文中，药名后的括号内为傣药名音译。如：竹叶兰（文尚嗨），文尚嗨即系傣名音译。

为了便于读者应用和深入研究，我们在翻译整理中均保持验方的原意，除个别的少数地方作些必要的修正外，都不更改。为使查阅方便，我们按验方的主要功效归类，以第一方，第二方，第三方……第一百方的形式顺序进行编排。由于我们的水平有限，缺点、错误在所难免，因此，我们恳切地希望读者，特别是我州傣医提出批评和斧正。

在工作中，我们得到州报社印刷厂，我州老傣医以及周基克、裴盛基、曾育麟、凡天秩、许再富、余彩、李正恩等同志的大力支持。为此，一并致谢。

编 者

一九八三年五月

ప్రార్థన వ్యాధి కులం మాటల తో నీ శాఖ
మాటల వ్యాధి కులం మాటల వ్యాధి కులం
మాటల వ్యాధి కులం మాటల వ్యాధి కులం
మాటల వ్యాధి కులం మాటల వ్యాధి కులం

上图：治发热不语原古方

下图：治哮喘原古方

ప్రార్థన వ్యాధి కులం మాటల వ్యాధి కులం
ప్రార్థన వ్యాధి కులం మాటల వ్యాధి కులం

治发冷发热原古方
此方用以治发冷发热，其法以水煎服，日服三次，每服一升。
水煎服之，即除冷热，亦可加减，如加桂枝、芍药、大枣等，
则除冷热，又加附子、干姜等，除冷，又加黄芩、连翘等，除热。
此方用以治发冷发热，其法以水煎服，日服三次，每服一升。

上图：治发冷发热原古方

下图：治胃腹疼痛引起打嗝原古方

治胃腹疼痛引起打嗝原古方
此方用以治胃腹疼痛引起打嗝，其法以水煎服，日服三次，每服一升。
水煎服之，即除疼痛，又除打嗝，亦可加减，如加桂枝、芍药、大枣等，
则除疼痛，又除打嗝，又加附子、干姜等，除疼痛，又加黄芩、连翘等，除打嗝。
此方用以治胃腹疼痛引起打嗝，其法以水煎服，日服三次，每服一升。

ప్రాణి వ్యాధి మూడు పుత్రులు కుటుంబము
అభివృద్ధి చేయసార్ల త్రయీ ప్రముఖులు
ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి
ప్రాణి ప్రాణి

上图：治止血原古方

下图：治妇女闭经原古方

ప్రాణి వ్యాధి మూడు పుత్రులు కుటుంబము
అభివృద్ధి చేయసార్ల త్రయీ ప్రముఖులు
ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి
ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి
ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి
ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి ప్రాణి

目 录

၃၈ ၃၀၃

1 方	冬季病预防药	၂၁၁	၁၅၇	၁၅၉	.....	(1)
2 方	治发热不语	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(2)
3 方	治发热惊狂	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(3)
4 方	治发热不语	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(4)
5 方	治发热抽搐、牙关紧闭	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(5)
6 方	治发热不语	.....	၂၁၅	၂၁၆	.....	(5)
7 方	治周身发冷	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(6)
8 方	五宝药散	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(7)
9 方	万应小药丸	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(10)
10 方	治鼻塞头痛咳嗽	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(12)
11 方	止咳药	၂၁၂	၂၁၃	.....	.....	(13)
12 方	治哮喘咳嗽	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(14)
13 方	治久咳不愈	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(15)
14 方	治肺痨咳嗽	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(16)
15 方	治哮喘	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(17)
16 方	治头痛	၂၁၂	၂၁၃	၂၁၄	.....	(18)

17方	治头晕药	ပာဝါစ္မာရွှေ	.....(19)
18方	亚洲宝丸	ပာဂါရကျွေးမှုပွဲပြည့်မျဉ်ပါ	...(20)
19方	治周身关节疼痛	ပာဂဝပူဒုလ္ခတ္ထနီးနီးတမ္မ	(22)
20方	治风湿酸痛	ပာဒိုဗ္ဗားအွေးအွေး	.....(23)
21方	治风湿酸痛	ပာဒိုဗ္ဗားအွေးအွေး	.....(24)
22方	治风湿致痛	ပာဝါးလပါးဝါးဝါး	.....(25)
23方	治膝关节痛	ပာဂဝပူဒုလ္ခတ္ထနီးနီးတမ္မ	(26)
24方	治周身关节疼痛	ပာဂဝပူဒုလ္ခတ္ထနီးနီးတမ္မ	(27)
25方	祛风除湿药酒	ပာဂဝဒ္ဓားရွှေး၊ ဂရဝပူဒုလ္ခ	
		တ္ထနီးနီးတမ္မ	.....(28)
26方	镇痛药	ပာဂဝပူရသပါး	.....(29)
27方	治腹部胀痛	ပာဒေဇူးဝါဒပါး	.....(31)
28方	治胸腹刺痛	ပာလီမူလီပါး	.....(33)
29方	治腰部疼痛	ပာဂဝပူရရွှေး	.....(34)
30方	治胸肋胀痛	ပာဂဝပူဖြားရွှေး	.....(35)
31方	治腰部僵硬不灵	ပာဂဝအွေးအွေး	.....(36)
32方	治心胃气痛	ပာသနအေးလီမူရပါး	...(37)
33方	治气滞腹胀	ပာလီမူကျွေး	.....(39)
34方	治发冷腹胀	ပာလီမူကျွေး	.....(40)
35方	治肿疡未溃	ပာတီမူအေး	.....(41)
36方	治心慌心跳	ပာဂါးရရွှေး	.....(42)

37方	治心慌气促	ပာဘန်ယာဒုပ်မီးသရေး	(43)
38方	治眩晕失眠	ပာလည်မူသာနိဒရှင်တမ္မား	(44)
39方	治失眠或多梦	ပာစွဲဆုံးဝါယာနှုန်းများ	(45)
40方	解菌毒	ပာဖြူရုရား	(46)
41方	治癫痫病	ပာဖူထား	(46)
42方	治风痹口歪	ပာလည်မူဇာဉ်သမှုပ်တရေး	(48)
43方	治接骨跌打损伤	ပာဒုက္ခာရွှေတရေးလုပ်မှုများ	(49)
44方	治跌打损伤	ပာဒုဇာဉ်များ	(49)
45方	接骨药	ပာတန်ဒုပ်တရေး	(50)
46方	治尿石	ပာဖြူမြှေးဖြေား	(51)
47方	治尿中夹杂砂粒	ပာဖြူမြှေးလမ်းနှုန်းမြှေးမြှေး	(52)
48方	治毛虫刺伤	ပာချော့နှုန်းမြှေးမြှေး	(53)
49方	治蜈蚣咬伤	ပာတွေ့ရေးပုံစံခြေား	(54)
50方	治毒虫咬伤	ပာ စွဲမူး	(55)
51方	治毒疮	ပာစွဲမီးသမ်း	(56)
52方	治腹内溃疡炎肿	ပာစွဲစွဲနှုန်းမြှေးမြှေး	(57)
53方	治脾肿大	ပာပါးမူးမြှေးမြှေး	(58)
54方	治睾丸肿痛	ပာလည်မူးမြှေးမြှေး	(59)
55方	治睾丸炎	ပာဖြူလွှာသာနိဒရှင်ပုံစံခြေား	(60)
56方	治睾丸风肿	ပာလည်မူသာနိလည်မြှေးမြှေး	(60)
57方	治小腿肿痛	ပာချော့မှုရား	(61)

58方	治小腿肿痛	ပာခုံမှုဝါ ..... (62)
59方	治烧烫伤	ပာခုံဖူးမွေးစာမျှဝင်လက္ခ ..... (63)
60方	治烧烫伤	ပာခုံဖူးမွေးစာမျှဝင်လက္ခ ..... (64)
61方	治腹泻	ပာဇွဲဗြို့ချေး ..... (65)
62方	治大便崩红崩黑	ပာလပူမွေးမွေးလျှောက်ဒု ..... (66)
63方	治腹泻	ပာဇွဲဗြို့ချေး ..... (66)
64方	治痢疾便血	ပာမြှောက်သနခြားပေါ်ရှုံးစွဲ ..... (67)
65方	治痢疾腹泻	ပာဇွဲဗြို့ချေး ..... (68)
66方	治痢疾腹泻便血	ပာဇွဲဗြို့ချေးအချော်မြှောက်
		အချော်လပါဒ် ..... (69)
67方	治黄疸	ပာယ်ချော်လွှာစွဲ ..... (71)
68方	雅尖达苏巴怕药	ပာဂုဏ်ဝါဒပေါ်သနပါန်ပါန်ထာ ..... (72)
69方	治皮冷发热	ပာခုံခုံရေသန ..... (74)
70方	治鼻塞不通	ပာဒုံးရေသန ..... (75)
71方	治喉痛药	ပာဂုဏ်ပြုစွဲ ..... (76)
72方	治咽喉肿瘤	ပာမြားရေသနရှုံးစွဲပြီးရေဝါဒ ..... (77)
73方	治牙痛	ပာဂုဏ်ပြုရေဝါဒ ..... (78)
74方	治眼花	ပာသူးလပါမြှော်ရေသနရှုံးစွဲ ..... (79)
75方	治眼痛	ပာရေတွေတာ ..... (80)
76方	治产妇胎盘不下	ပာဓိရော်လပါမြှော်ရေသနရှုံးစွဲ ..... (81)
77方	治产妇胎盘不下	ပာဓိရော်လပါမြှော်ရေသနရှုံးစွဲ ..... (82)

- 78方 治死胎横置腹中 ပာလပူကုတ်တွေ့နှင့်ပေါ်မြေး... (83)
 79方 治产后子宫回缩不好ပာဇ္ဈမြေးမြေး..... (84)
 80方 治子宫脱出 ပာခိုင်စောင့်..... (85)
 81方 治发奶 ပာဝျံးအြိမ်တွေ့နှင့်ပေါ်မြေး..... (85)
 82方 治妇女血崩 ပာဖူးယမ်ရှုံးမြေး..... (86)
 83方 治妇女闭经 ပာခိုင်ပူရမြေး..... (87)
 84方 治妇女小腹痛 ပာဂုဏ်ထွေးပူးမြေး..... (88)
 85方 治麻风 ပာခိုင်မြေး..... (89)
 86方 治皮癣 ပာဂုဏ်ရောင်စွဲ..... (90)
 87方 治毒疮 ပာသာနှုံး..... (91)
 88方 治湿疹瘙痒 ပာမြှေးရောင်ရှုံးမြေး..... (92)
 89方 治湿疹瘙痒 ပာဟရှုံးမြေး..... (93)
 90方 治突起疙瘩剧痒 ပာတော်မြှေးကာမြေး..... (94)
 91方 治泡疹瘙痒 ပာဂုဏ်မြေးရောင်စွဲ..... (95)
 92方 治大小便出血 ပာခိုင်ယွေးပေါ်မြေးမြေး..... (96)
 93方 止血 ပာဂုဏ်ဒိုက်တွဲ..... (97)
 94方 止血 ပာဂုဏ်ဒိုက်တွဲ..... (97)
 95方 治吐血 ပာခိုင်ခာကျော်လမ်း..... (98)
 96方 止血 ပာအကျော်လမ်းပေါ်မြေးမြေး..... (99)
 97方 治尿血 ပာမြှေးကျော်ဆီးပေါ်တွဲမြေး ... (100)
 98方 治止血、凉血 ပာကျော်ရောင်စွဲ.....(101)

99方 治突发水肿 ပာအ္မခြေခံမှု ..... (102)

100方 治久病多汗 ပာအ္မသာဒ္ဓမ္မပါမ်ရဟန်... (103)

